

Dames en heren,

Collega-gemeenteraadsleden, collegeleden en mensen thuis voor de buis.

Namens Samen Verder mag ik als fractieleider de beschouwingen voor het jaar 2023 uitspreken.

Op de eerste plaats wil ik mijn dank uitspreken naar iedereen die aan het opstellen van deze begroting heeft meegewerkt.

Tijdens de beschouwingen van 2022 zat Nederland nog midden in de coronapandemie. Het hele sociale en maatschappelijke leven werd door de pandemie bepaald.

Net toen we dachten dat het weer de goede kant op ging na twee jaar corona is de oorlog in Oekraïne uitgebroken. De gevolgen van deze oorlog zijn wereldwijd immens en zetten ook de sociale basis in Leudal onder druk. Inwoners hebben te kampen met een enorme inflatie en de energieprijzen rijzen de pan uit. Hoewel van alle kanten geprobeerd wordt om kosten te compenseren blijven er grote groepen burgers die het in financiële zin heel moeilijk hebben.

Ook de gemeente Leudal wil graag een steentje bijdragen aan ondersteuning van deze mensen en de raad heeft dan ook besloten om iedereen tot 150% van het sociaal minimum, eenmalig een bedrag van 250 euro toe te kennen.

Daarnaast kloppen ook onze accommodaties en verenigingen met eigen gebouwen nadrukkelijk op de deur voor ondersteuning. Eerder dienden we al een motie in om zo snel mogelijk met de verduurzaming van onze accommodaties te gaan beginnen.

Ook vragen wij extra aandacht voor ondernemers die door de hoge energiekosten in de problemen komen. Daarnaast roepen wij het college op om haast te maken met de economische investeringsagenda waarvoor we uit het overschot van 2020 een bedrag van ruim 1,1 miljoen ter beschikking hebben gesteld.

We moeten er ons echter van bewust zijn dat compenseren van de hoge energierekening zowel door de landelijke overheid als door de gemeente op termijn niet de oplossing is en ook financieel onhoudbaar. De energietransitie was en is voor Samen Verder een speerpunt. Meer dan ooit wordt duidelijk dat energiebesparing en opwekking het belangrijkste thema wordt. We verwachten hier dan ook een actief beleid van het college.

Praktische maatregelen die onze burgers direct helpen zoals het energie-adviescentrum en de klusbus juichen we toe. Wij verzoeken het college de mogelijkheden die dit biedt optimaal te communiceren.

We kijken uit naar de verdere maatregelen zoals het isolatieprogramma. Helaas heeft deze raad in het verleden niet de moed gehad om grootschalig energie te laten opwekken, waardoor wij nu achter de feiten aanlopen. Wij willen graag het komend jaar de kaders voor hernieuwbare opwek aanscherpen zodat we zodra er weer nieuwe ruimte is direct aan de slag kunnen.

Energieopwekking op grote schaal dient in coöperatief verband te gebeuren. Daar waar het mogelijk is om groen gas te produceren neemt de gemeente een leidende rol. Natuurlijk moeten ook kleinschalige initiatieven ondersteund worden. We roepen het college dan ook op om ervoor te zorgen dat regelgeving initiatieven niet onnodig remt.

Het onderzoek naar de mogelijkheid om te komen tot een eigen energiebedrijf moet snel worden opgepakt, ook omdat daar in financiële zin grote voordelen aan zouden kunnen zitten. Samenwerking in de regio zou onderzocht kunnen worden.

In 2022 is het nieuwe afval ophaalsysteem ingevoerd. Uit eerste evaluaties blijkt dat de mensen goed bezig zijn met het scheiden van afval en de resultaten zijn dan ook boven verwachting. We moeten helaas ook constateren dat de kwaliteit van het PMD onvoldoende is, wat in de toekomst voor grote kosten gaat zorgen bij de verwerking van dit afval. Wij roepen het college op om een goede communicatiecampagne op te starten om mensen duidelijk te maken wat wel en wat geen PMD is en er steekproefgewijs op te controleren. Tevens roepen wij op dat in elk dorp minimaal 1 container bij de brengvoorziening staat voor overtollig restafval tegen betaling te storten.

De gemeente Leudal heeft sinds dit jaar een afwijkend ophaalsysteem van onze partners bij de reinigingsdienst. Wij moeten echter constateren dat het reglement van Maasland niet voorziet in een afwijkend systeem van kostenverdeling. Hierdoor betaalt Leudal mee aan PMD-zakken en het duurdere ophaalsysteem van onze partners terwijl Leudal er geen gebruik van maakt. Dit kunnen wij niet uitleggen aan de burgers. Wij vragen het college om dit nog dit jaar op te lossen, zodat uiterlijk 1 januari 2023 een rechtvaardige verdeling van kosten plaatsvindt.

Deze begroting is de eerste van het nieuwe college. Ze is gebouwd op het goede financiële beleid van de gemeente Leudal in de laatste jaren. Wat vooral opvalt, is de grote investering in de ambtelijke organisatie. Niet altijd de populairste investering, maar wel noodzakelijk. Het steeds groter wordende takenpakket van de gemeente zet de organisatie steeds verder onder druk en specialistische kennis ontbreekt gewoonweg. Zo heeft een agrarische gemeente als Leudal jaren geen beleidsmedewerker landbouw gehad. We verwachten wel dat zodra de vacatures zijn ingevuld ondernemers beter en sneller bediend worden.

De eerste drie jaar in de meerjarenbegroting heeft de gemeente Leudal een royaal overschot op de begroting. Een reden tot juichstemming is dit echter niet. In 2026 krijgt Leudal ruim 4 miljoen minder uit het gemeentefonds en duiken we in de rode cijfers. Tel hierbij op het hoge aantal PM-posten zoals de onderwijshuisvesting, bibliotheekwerk, de stimuleringsregeling agrarische bebouwing en de hogere bouwkosten voor lopende projecten dan is de situatie in 2026 ronduit zorgelijk. De extra stijging van de OZB-belasting is dan ook te verantwoorden. Het afschaffen van de hondenbelasting was een belangrijk onderwerp in ons verkiezingsprogramma. We zijn dan ook blij dat dit nu gerealiseerd wordt. Wel vragen wij nog aandacht voor de kosten van de verbonden partijen.

In tijden dat er kritisch naar de uitgaven gekeken moet worden, moeten ook de verbonden partijen hierop aangesproken worden. Verhoging van bijna 50% in 5 jaar zoals bij de Regionale Uitvoerings Dienst is toch wel erg veel.

We hebben mooie dorpen waar mensen graag wonen maar om de leefbaarheid op peil te houden zal er ook gebouwd moeten worden. We hebben daarom onze bouwambities

opgeschroefd en willen we de huidige woningvoorraad verbeteren op het vlak van energie en levensloopbestendigheid. Wederom vragen we aandacht voor het bouwen in alle dorpen. Verleden jaar vroeg ik die aandacht voor de kernen Nunhem, Hunsel en Heibloem. Helaas moet ik deze ook dit jaar weer noemen omdat het bouwen daar nog steeds achterblijft. We hoeven niet alleen te bouwen voor onze eigen starters en senioren, maar zeker ook voor mensen die de rust opzoeken van Leudal en daar iets meer reistijd voor het werk voor over hebben.

Wij zijn heel blij dat er eindelijk vooruitgang wordt geboekt met de verkoop van ons vastgoed zoals de voormalige gemeentehuizen in Haalen en Hunsel en dat negatieve eyecatchers waar mogelijk worden aangepakt en omgebouwd naar betaalbare koop- en huurwoningen.

Wij vragen u een lijst van nog te verkopen objecten te presenteren.

Ons buitengebied gaat ongetwijfeld grote veranderingen tegemoet. De aangekondigde landelijke maatregelen op het gebied van water en stikstof gaan hoe dan ook impact hebben. Met de komst van de omgevingswet is dit een uitgelezen moment om keuzes te maken. Waar agrariërs op zoek gaan naar nieuwe verdienmodellen kunnen ze onze steun goed gebruiken. Niet alleen door het faciliteren van andere bedrijvigheid zoals recreatie of zorg, maar ook door een actieve rol te vervullen bij natuurversterking en het transformeren naar andere vormen van landbouw, zoals biologisch of natuurinclusief. Agrariërs kunnen in onze ogen de beste natuurbeheerders zijn, maar voort wat hoort wat.

Daarnaast vragen wij het college de mogelijkheden voor de sloop van voormalige bedrijfsgebouwen te vergroten door met een aantrekkelijke sloopregeling te komen.

De veranderingen in de agrarische sector zullen ook in Leudal grote impact hebben in de economische activiteit en er zal werkgelegenheid verloren gaan. Wij roepen het college dan ook op om zo snel mogelijk en in afstemming met de regio bedrijventerreinen te gaan ontwikkelen om ervoor te zorgen dat Leudal in de toekomst een gemeente blijft waar het goed wonen en werken is.

Bij het terugdringen van de ondermijnende en georganiseerde criminaliteit gaan we zoveel mogelijk gebruik maken van de ogen en oren van onze burgers om zo te komen tot een zo veilige en leefbare samenleving. Burgers zullen moeten leren om signalen van ondermijnende criminaliteit te herkennen. Vrijkomende agrarische bebouwing in het buitengebied verdient extra aandacht van politie en BOA. Hiervoor worden ook extra Boa's benoemd.

De decentralisaties in het sociaal domein zijn al vanaf 2015 het zorgenkind van nagenoeg alle gemeenten in Nederland. Ook Leudal ontsnapt hier niet aan. We zullen kritisch moeten blijven kijken naar hoe we de taakstelling gaan realiseren zonder dat we mensen in de kou laten staan. Wij vragen extra aandacht voor voldoende fysieke contactmomenten op het consultatiebureau zodat bij tijdige signalering van problemen preventief en met kortstondige zorg, langdurige zorg voorkomen kan worden.

Op de schuldhulpverlening zal waarschijnlijk de komende tijd meer beroep gedaan worden. Het is dan ook zaak om de problemen van mensen zo snel mogelijk te signaleren, des te beter kunnen hoge zorg- en ondersteuningskosten voorkomen worden. Duidelijke informatie in begrijpelijke taal is volgens ons van essentieel belang.

Het steeds beter functioneren van het Mens Ontwikkeling Bedrijf is een goede zaak.

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt de gelegenheid geboden volledig te participeren in de maatschappij.

Goede speelvoorzieningen in de dorpen zijn belangrijk voor de leefbaarheid in de dorpen. Samen met onze coalitiepartners hebben we een motie ingediend om geld vrij te maken voor het opstellen van een speeltuinenbeleid en de uitvoering daarvan.

Het hebben van een goed onderwijsaanbod is van groot belang voor de gemeente. Hier worden jonge mensen gevormd en krijgen ze de kans zich te ontwikkelen tot de persoon die ze graag willen worden. Onderwijsvormen waarin de aansluiting wordt gezocht met het bedrijfsleven heeft onze voorkeur.

De uiteindelijke locatiekeuze voor een eventuele nieuwe school is voorbehouden aan de gemeenteraad.

Leudal is een grote gemeente met veel wegen. Het onderhoud van deze wegen is op veel plaatsen onder de maat, wat niet alleen tot overlast leidt maar ook tot kapitaalvernietiging. Wij roepen het college op om op een adequate manier dit probleem aan te pakken om zodoende veiligheid te garanderen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

We hebben hiervoor samen met onze coalitiepartners een motie ingediend.

Dat de fietsveiligheid wordt verbeterd juichen we toe en de positieve ontwikkelingen aangaande de fietsbrug in Buggenum klinken ons als muziek in de oren.

Helaas moeten we ook constateren dat het openbaar vervoer in Leudal steeds verder verschaalt, er rijden minder bussen en de afstanden naar de bushaltes wordt steeds groter. We moeten bereid zijn recente blunders onder ogen te zien en te herstellen. Uit landelijk onderzoek blijkt dan ook dat de auto onmisbaar is om binnen een redelijke tijd bij essentiële voorzieningen te komen. Hoewel we weten dat het openbaar vervoer geen gemeentelijke taak is vragen we het college toch er alles aan te doen om ook mensen die niet of niet meer in het bezit van een auto zijn, toch binnen een redelijke tijd gebruik kunnen maken van essentiële voorzieningen.

Voorzitter, ik kom aan het einde van mijn betoog.

De uitdagingen voor de gemeente Leudal en zijn inwoners zijn groot. De oorlog in Oekraïne en alle financiële en sociale gevolgen daarvan zijn een kwestie van lange adem. Maar de inwoners van Leudal hebben tijdens de coronapandemie veerkracht getoond en wij hebben er alle vertrouwen in dat ze dat ook nu weer doen om deze uitdaging samen met de gemeente aan te gaan en er misschien wel sterker uit komen.

Tot zover

Leon Linssen, fractieleider